

Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skydds jakt på stora rovdjur

Reviderade maj 2024

RAPPORT 7152 | MAJ 2024

Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skydds jakt på stora rovdjur

Reviderade maj 2024

Beställningar

Ordertel: 08-505 933 40

E-post: natur@cm.se

Postadress: Arkitektkopia AB, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: www.naturvardsverket.se/publikationer

Naturvårdsverket

Tel: 010-698 10 00

E-post: registrator@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

ISBN 978-91-620-7152-3

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2024

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma 2024

Omslag: Naturvårdsverket

Förord

Naturvårdsverket tog 2012 fram riktlinjer för beslut om skyddsjakt på regeringens uppdrag. Dessa riktlinjer har till syfte att vara ett stöd för länsstyrelsernas handläggning av ansökningar om skyddsjakt på stora rovdjur. Riktlinjerna behandlar skyddsjakt enligt 23 a och 23 b §§ jaktförordningen (1987:905). Riktlinjerna uppdaterades i mars 2023 i anslutning till Naturvårdsverkets regeringsuppdrag att utveckla vargförvaltningen.

Naturvårdsverket fick i juli 2023 i uppdrag av regeringen att, utifrån dagens förhållanden, ta fram uppdaterade riktlinjer som kan användas vid skyddsjakt efter varg. Regeringsuppdraget redovisades till Regeringskansliet 22 mars 2024. Naturvårdsverket lämnade då bedömningen att uppdateringen bör implementeras i myndighetens befintliga dokument *Riktlinjer för beslut om skyddsjakt på stora rovdjur*. Det medför att de uppdateringar av riktlinjerna som genomförts med anledning av regeringsuppdraget, utöver varg, också omfattar beslut om skyddsjakt på björn och lodjur.

De uppdaterade riktlinjerna bygger på ny kunskap och nya behov i rovdjursförvaltningen och ersätter de tumregler för beslut om skyddsjakt som togs fram 2006 av Viltskadecenter vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Claes Svedlindh, avdelningschef

Stockholm, maj 2024

FÖRORD	3
1 INLEDNING	5
2 SKYDDSJAKT	7
3 BAKOMLIGGANDE EU-LAGSTIFTNING	8
3.1 Skydd enligt naturvårdsdirektiven	8
3.1.1 Undantag från det strikta skyddet	8
3.2 Tolkning av naturvårdsdirektiven	8
3.2.1 EU-domstolens praxis	8
3.2.2 Kommissionens vägledning	9
3.2.3 Direktivens syfte och hänsyn till andra intressen	9
4 TILLÄMPNING AV 23 A § JAKTFÖRORDNINGEN	11
4.1 Av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller av andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse	12
4.2 Av hänsyn till flygsäkerheten	14
4.3 För att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom	14
4.3.1 Allvarlig skada	14
4.3.2 Sannolikhet för att allvarlig skada inträffar eller förvärras	15
4.3.3 Särskilt sårbara områden	16
4.3.4 Förebyggande jakt innan allvarlig skada inträffat	16
4.3.5 Att identifiera den skadegörande individen	17
4.4 Riktlinjer för beslut om skydds jakt på varg, lo och björn efter angrepp på tamdjur och hund	17
4.4.1 Riktlinjer för skydds jakt efter angrepp på tamdjur	18
4.4.2 Riktlinjer för skydds jakt efter angrepp på hund	19
4.4.3 Riktlinjer för skydds jakt på invandrad varg	21
4.5 För att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana växter eller djur	22
4.6 Artens bevarandestatus	23
4.7 Annan lämplig lösning	25
4.7.1 Akuta åtgärder	27
4.7.2 Skrämselfångårder	28
5 INNEHÅLL I BESLUT	29
5.1 Innehåll i beslut enligt 9 b § jaktförordningen	29
5.1.1 Punkt 1 – vilka arter som berörs och antalet djur som får fällas	29
5.1.2 Punkt 2 – vilka medel och metoder som får användas	29
5.1.3. Punkt 3 – vilken tid och vilket område som avses	30
5.1.4 Punkt 4 – de villkor som i övrigt behövs för att så långt möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd	30
5.1.5 Punkt 5 – den kontroll som kommer att ske	30
5.1.6 Övrigt innehåll i beslut	30
6 UNDANTAG FRÅN ANDRA BESTÄMMELSER	31

1 Inledning

Det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken är att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.¹

I detta dokument avses med skyddsjakt sådan jakt som sker med stöd av ett myndighetsbeslut enligt 23 a § och 23 b § jaktförordningen (1987:905). Skyddsjakt används i första hand för att begränsa lokala, akuta skador och skador från enskilda djur. Handläggningen av ärenden om skyddsjakt behöver, oavsett omständigheter, präglas av skyndsamhet, saklighet och tydlighet.² Riktlinjerna ska ses som ett stöd i länsstyrelsens arbete med att fatta beslut om skyddsjakt och berör därför inte de regler i jaktlagstiftningen som riktar sig direkt till Polismyndigheten eller enskilda. Naturvårdsverket har bedömt att frågor som rör toleransnivåer är av mer långsiktig och övergripande karaktär och bör därför hanteras i arbetet med förvaltningsverktyget.

Länsstyrelserna har god kunskap om rovdjurens biologi, deras värde och deras socioekonomiska konsekvenser genom det regionala ansvar som de har för rovdjursförvaltningen. Det blir därmed viktigt för länsstyrelserna att i sina regionala förvaltningsplaner sätta egna mål för socioekonomisk hänsyn utifrån förutsättningarna i länet.³ Sverige har flertalet politiska beslut och strategier som syftar till att bibehålla en levande landsbygd med goda arbetsmöjligheter samt en fungerande livsmedelsförsörjning⁴, vilket gör att länsstyrelserna bör ha ett brett perspektiv i sin regionala förvaltning av de stora rovdjuren.

Skyddsjakt med stöd av undantag från det strikta skyddet syftar till att förhindra allvarlig skada vilket innebär att den skyddsjakt som sker alltid är förebyggande, för att förhindra framtida skada. Skyddsjakt ska inte ses som en kompensation för redan uppkomna skador. Bedömning sker i varje enskilt fall och det finns inget krav på att exempelvis permanenta skadeförebyggande åtgärder ska ha vidtagits innan skyddsjakt kan beviljas, även om åtgärden om undantag från det strikta skyddet ska ses som en sista åtgärd eftersom det behöver saknas andra lämpliga lösningar för ett beviljande. Det är viktigt att betrakta skyddsjakt som en av flera förebyggande åtgärder.

Skyddsjakt kan delegeras till samtliga länsstyrelser utan begränsning och utan krav på reproducerande stam i länet. Naturvårdsverket ska fortlöpande bedöma om möjligheten att jaga rovdjur med stöd av delegeringsbesluten enligt 24 a §

¹ Prop. 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik, sid 26

² Naturvårdsverket Strategi för svensk viltförvaltning 2022–2029

³ Prop. 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik

⁴ Prop. 2016/17:104 En livsmedelsstrategi för Sverige

jaktförordningen försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, eller om möjligheten utnyttjas i för stor omfattning. Om Naturvårdsverket bedömer att så är fallet, får myndigheten ändra eller återkalla ett delegeringsbeslut. Naturvårdsverket kan också mot samma bakgrund bedöma att det inte är lämpligt att förnya en delegering.

2 Skyddsjakt

Allt vilt, det vill säga vilda däggdjur och fåglar, är enligt 3 § jaktlagen (1987:259) fredat. Trots denna generella fredning får viltet jagas enligt vad som anges i jaktlagen och jaktförordningen eller av beslut som har meddelats med stöd av jaktlagstiftningen. Med jakt avses, enligt 2 § samma lag, att fånga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt. Till jakt räknas också att göra ingrepp i viltets bon och att ta eller förstöra fåglars bon.

I syfte att förhindra allvarlig skada får skyddsjakt bedrivas under vissa förutsättningar. Med skyddsjakt avses i detta dokument endast skyddsjakt som sker med stöd av ett myndighetsbeslut. Enligt 23 b § jaktförordningen får Naturvårdsverket efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada eller på eget initiativ besluta om skyddsjakt efter björn, varg, järv, lo, säl och örn om förutsättningarna enligt 23 a § jaktförordningen är uppfyllda. Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelsen att besluta om skyddsjakt i enlighet med 24 a § jaktförordningen. Förutsättningarna för skyddsjakt enligt 23 a § jaktförordningen grundas på art- och habitatdirektivet⁵ och fågeldirektivet⁶. I fråga om arter som är skyddade enligt naturvårdsdirektiven får de svenska bestämmelserna om skyddsjakt inte tolkas på ett sätt som strider mot direktiven. Denna vägledning utgår därför från nationella regler och nationell praxis men beskriver även hur reglerna bör tolkas i förhållande till naturvårdsdirektiven med hjälp av EU-domstolens praxis och till viss del EU-kommissionens vägledning. Det finns därför anledning att inledningsvis översiktligt beskriva delar av dessa direktiv, hur de genomförts i svensk rätt och vad de innebär för tillämpningen av de svenska bestämmelserna.

⁵ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

⁶ Rådet direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar

3 Bakomliggande EU-lagstiftning

3.1 Skydd enligt naturvårdsdirektiven

Björn, varg och lo är strikt skyddade enligt artikel 12 i art- och habitatdirektivet. Järv är inte strikt skyddad enligt direktivet men är strikt skyddad enligt Bernkonventionen⁷ och hanteras på samma sätt som de övriga stora rovdjuren i svensk lagstiftning. Det strikta skyddet innebär ett förbud mot att bland annat avsiktligt fånga, döda eller störa de arter som är upptagna i bilaga 4 till direktivet.

I fråga om jakt efter vilt är skyddet genomfört i svensk lagstiftning genom bestämmelser i jaktlagen och jaktförordningen. I fråga om andra situationer och andra arter än vilt (det vill säga annat än däggdjur och fåglar) är skyddet genomfört genom miljöbalken (1998:808) och artskyddsförordningen (2007:845) i form av fridlysningsbestämmelser.

3.1.1 Undantag från det strikta skyddet

Enligt art- och habitatdirektivet kan undantag från det strikta skyddet tillåtas under vissa förutsättningar som anges i artikel 16.1. Undantagen från det strikta skyddet har i svensk rätt genomförts i två olika regelverk. I fråga om jakt på vilt har delar av undantaget genomförts som skydds jakt enligt 23 a § jaktförordningen. Åtgärder som inte kan härröras till jakt efter vilt hanteras i artskydds förordningen.

3.2 Tolkning av naturvårdsdirektiven

Tolkningen av EU-direktiv bör ske med stöd av EU-domstolens praxis. Utöver den är kommissionens vägledningar till direktiven av stort värde.

3.2.1 EU-domstolens praxis

I fråga om de två naturvårdsdirektiven finns ett antal avgöranden i EU-domstolen. Flera av dem rör det strikta skyddet och undantag från detta skydd. Eftersom direktiven till stor del överensstämmer med varandra i det avseendet kan EU-rättslig praxis rörande fågeldirektivet vara av värde även för tolkningen av art- och habitatdirektivet och vice versa. Enligt EU-domstolens praxis avseende de två naturvårdsdirektiven gäller bland annat följande:

- Undantag kan enbart medges i konkreta enskilda fall och för att uppfylla klart definierade behov.⁸
- Åtgärder ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget.⁹

⁷ Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö.

⁸ C-118/94 punkt 21

⁹ C-76/08 punkt 57

- Beslutande myndighet har bevisbördan för att förutsättningar finns för undantag.¹⁰
- Beslut ska vara noggrant och tillräckligt motiverade.¹¹
- Undantagen ska tillämpas restriktivt.¹²
- Målen med ett beslut om skydds jakt ska anges på ett klart, tydligt och underbyggt sätt och hänsyn ska tas till upprätthållande av gynnsam bevarandestatus på lokal nivå.¹³
- All jakt på strikt skyddade arter måste ske selektivt och i begränsad omfattning avseende ett begränsat och fastställt individantal under strängt kontrollerade förhållanden.¹⁴

3.2.2 Kommissionens vägledning

Kommissionens vägledning¹⁵ grundar sig till stor del på EU-domstolens domar och har arbetats fram med stöd av arbetsgrupper bestående av företrädare från flera EU-medlemsstater. Vägledningen är inte bindande men visar kommissionens syn på hur direktiven bör tolkas. Vägledningen är värdefull för att säkra en likformig tolkning mellan EU:s medlemsländer.

3.2.3 Direktivens syfte och hänsyn till andra intressen

I enlighet med EU-rättslig praxis har ett direktivs syfte betydelse för tolkningen och tillämpningen av dess bestämmelser. Art- och habitatdirektivets syfte framgår i artikel 2.1:

Artikel 2.1-2 i art- och habitatdirektivet

”1. Syftet med detta direktiv är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter i medlemsstaternas europeiska territorium som omfattas av fördraget.

2. Åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv skall syfta till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos livsmiljöer samt arter av vilda djur och växter av gemenskapsintresse.

...

Artikel 2.3 i art- och habitatdirektivet

” ...

3. Åtgärder som vidtas i enlighet med detta direktiv skall ta hänsyn till ekonomiska, sociala och kulturella behov och till regionala och lokala särdrag.”

¹⁰ C-342/05 punkt 25

¹¹ C-342/05 punkt 25

¹² C-342/05 punkt 25

¹³ C-674/17 punkt 41 och 59

¹⁴ C-674/17 punkt 80

¹⁵ Vägledning om strikt skydd för djurarter av gemenskapsintresse enligt habitatdirektivet, Kommissionens tillkännagivande 2021, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=PI_COM:C\(2021\)7301&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=PI_COM:C(2021)7301&from=EN)

Enligt EU-domstolens praxis¹⁶ kan undantag inte åberopas enbart på grunden att det grundläggande skyddsintresset ska vägas mot dessa behov. Artikel 2.3 innebär alltså inte ett undantag i sig. Det räcker alltså inte att endast ange ekonomiska, sociala och kulturella behov eller regionala eller lokala särdrag som skäl för skyddsjakt om inte förutsättningarna enligt artikel 16.1 i art och habitatdirektivet är uppfyllda.

¹⁶ C-247/85 punkt 8

4 Tillämpning av 23 a § jaktförordningen

23 a § jaktförordningen

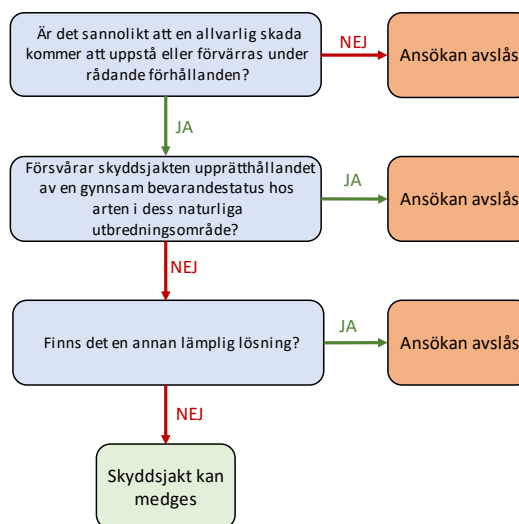
Om det inte finns någon annan lämplig lösning, och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, får beslut om jakt som avses i 23 b, 24, 25 och 29 §§ meddelas

1. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön,
2. av hänsyn till flygsäkerheten,
3. för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom, eller
4. för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter.

...

För att underlätta bedömningen av om förutsättningarna är uppfyllda är det lämpligt att det sker stegvis. I figur 1 visas ett flödesschema för hur bedömningen lämpligen bör ske. Exemplet avser en ansökan om skyddsjakt i syfte att förhindra allvarlig skada. Schemat är allmängiltigt oavsett vilket skäl som åberopas för skyddsjakten. Även om det saknas andra lämpliga lösningar är skyddsjakt inte alltid en lämplig lösning. Innan beslut om skyddsjakt fattas ska den beslutande myndigheten så långt möjligt säkerställa att skyddsjakten löser det problem som den är tänkt att lösa.

Figur 1. Flödesschema för bedömningen av om skyddsjakt kan beviljas

Som framgår av 23 a § jaktförordningen ska tre förutsättningar vara uppfyllda för att skyddsjakt ska kunna medges:

- ett av de fyra skälen (punkt 1–4) ska föreligga,
- skyddsjakten får inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för den aktuella artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och
- det får inte finnas någon annan lämplig lösning för att lösa problemet.

Ju större negativ påverkan ett beslut om skyddsjakt har på populationen av den aktuella arten desto högre krav bör ställas på de förutsättningar som ska vara uppfyllda enligt 23 a §. Samtidigt bör en mindre strikt bedömning kunna göras i de fall jakten har liten eller ingen effekt på populationen.¹⁷ Att bedömningen i vissa fall bör vara mer strikt grundar sig på att risken är större för att ett medgivande av jakt motverkar direktivets syfte. Vid osäkerhet om tolkningen bör hänsyn alltid tas till hur skyddsjakten kan inverka på möjligheten att nå direktivets syfte.

I fråga om de stora rovdjuren kan kravnivån för allvarlig skada, annan lämplig lösning och dokumentation vara förhållandevis lägre om arten bedöms ha en gynnsam bevarandestatus och det inte handlar om en individ vars gener bedöms viktiga för denna. Att kravnivån påverkas av bevarandestatusen innebär att den kan ändras över tid i takt med att bevarandestatusen för en viss art förändras.

4.1 Av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller av andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse

Av formuleringen framgår att det inte enbart ska vara frågan om ett allmänintresse utan att det även ska vara tvingande och allt överskuggande. Även intressen som har betydelsefulla konsekvenser för miljön samt sådana av social eller ekonomisk karaktär ska vara tvingande och allt överskuggande allmänintressen.

Uttrycket tvingande orsak som har ett allt överskuggande/väsentligt¹⁸ allmänintresse används även i de artiklar i art- och habitatdirektivet som rör Natura 2000-områden. Tolkningar av uttrycket i det sammanhanget kan vara vägledande för hur uttrycket ska tolkas i 23 a § jaktförordningen. I förarbetena till 7 kap 29 § miljöbalken anges följande angående innebörden av detta uttryck:

¹⁷ Jmf C 76/08 punkt 57 ”det undantag som en medlemsstat har för avsikt att göra ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget”.

¹⁸ Uttrycken är identiska i den engelska versionen av art- och habitatdirektivet. I den svenska versionen har dock det engelska uttrycket överridning översatts med ”väsentligt” i artikel 6 och med ”allt överskuggande” i artikel 16.1.

”I fråga om tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse kan följande sägas. Det skall vara fråga om en plan eller ett projekt som är oundgängligt för att skydda grundläggande intressen i människors liv, såsom hälsa, säkerhet och miljö, eller som är grundläggande för staten och samhället eller rör särskilda förpliktelser i samband med offentliga tjänster. Bara allmänna intressen kan hävdas mot direktivets bevarandeintressen. Projekt som endast gynnar ett företag eller enskilda kan alltså inte tillåtas med stöd av paragrafen. Allmänhetens intresse måste vara väsentligt. Det kan alltså inte röra sig om vilket allmänintresse som helst. Kortsiktiga ekonomiska intressen eller andra intressen som bara skulle ge kortsiktiga fördelar för samhället räcker förmodligen inte för att de skall gå före de långsiktiga bevarandeintressen som skyddas av direktivet.”¹⁹

Liknande resonemang kring begreppet tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse finns i kommissionens vägledning.²⁰

För att skälet ska kunna åberopas bör det krävas att det tvingande allt överskuggande allmänintresset faktiskt kräver att skydds jakt medges. Det vill säga att intresset i annat fall riskerar att inte kunna tillgodoses. I de fall en art anses ha en indirekt effekt på ett ”allt överskuggande allmänintresse” bör det säkerställas att det finns ett sådant samband innan skydds jakt medges. Exempel på intressen som bör kunna omfattas av skälet är att skydda människors hälsa, exempelvis om ett djur bär på någon sjukdom som kan innebära en fara för människors hälsa. Renskötseln som näring, det vill säga inte enskilda samebyar eller renskötsselföretag, bör vara ett sådant intresse som omfattas av skälet. Detta eftersom renskötseln är starkt kopplad till den samiska kulturen.

För att skälet ska kunna åberopas för människors oro, hälsa och stress bör det finnas påtagliga risker för allmänhetens hälsa och säkerhet. Det kan i fråga om rovdjur vara aktuellt om enskilda rovdjur uppehåller sig nära människor eller har ett annat oönskat beteende som kan antas vara farligt eller riskera att bli farligt för allmänheten. Exempel på detta kan vara björnar som rör sig nära människor och bebyggelse och välter soptunnor.²¹ Även Polismyndigheten kan agera i situationer som rör rovdjur och människor. Polismyndigheten kan, med stöd av 9 § jaktlagen, låta avliva ett vilt om det bedöms vara farligt för människors säkerhet under förutsättning att det inte finns någon annan tillfredsställande lösning.

Vid bedömningen av om en varg har ett oönskat beteende, och vilka åtgärder som rekommenderas för olika situationer av varg nära människor och i bebyggelse, kan kommissionens vägledning vara till hjälp.²² Liknande rekommendationer återfinns även i en rapport från Viltskadecenter.²³ Vid ett beslut om skydds jakt i dessa

¹⁹ Prop. 2000/01:111 sid 69

²⁰ Kommissionens vägledning 3.2.1 punkt 3-28 – 3.-34

²¹ Förvaltningsrätten i Luleå mål nr 1628-21

²² Kommissionens vägledning, 2021, bilaga III sid 109-110

²³ Viltskadecenter, SLU 2016-4, sid 14

situationer måste en bedömning av rovdjurets beteende göras på ett sådant sätt att länsstyrelsens beslut vanligen inte kan röra akuta situationer.

Det finns flera exempel där skälet har åberopats på grund av vargar som har ett oönskat beteende och där länsstyrelsens beslut om skyddsjakt har stått sig när det prövats i förvaltningsrätt.

Skyddsjakt på grund av att rovdjuren orsakar ett högt produktionsbortfall för rennäringsen bör kunna motiveras med stöd av detta skäl. För att skälet ska kunna åberopas bör förekomsten av rovdjur omöjliggöra eller allvarligt försvåra en ordnad renskötsel i större områden än enskilda samebyars. I det fall skälet åberopas bör det främst ske inom områden som pekats ut som riksintressen för rennäringsen.

4.2 Av hänsyn till flygsäkerheten

Skälet i 23 a § punkt 2 jaktförordningen återfinns i fågeldirektivet men inte i art- och habitatdirektivet. Skälet kan därför enbart åberopas för fåglar samt viltarter som inte är markerade med N i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845). För arter som är markerade med N i bilagan bör istället skälet i 23 a § punkt 1 jaktförordningen åberopas.

4.3 För att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom

Syftet är att förhindra allvarlig skada och inte att kompensera för redan inträffade skador. Bedömningen av om skälet föreligger innehåller därför två delar:

- vad som bedöms som allvarlig skada, och
- sannolikheten för att en sådan allvarlig skada inträffar eller förvärras.

4.3.1 Allvarlig skada

Med skada bör avses påverkan av vilt på egendom som medför ekonomiska förluster eller ökade kostnader. I begreppet skada bör förluster och kostnader på kort sikt samt långsiktiga konsekvenser inkluderas. Det krävs att skadan är allvarlig för att skälet ska vara uppfyllt. Av 23 § 1 stycket 3 punkten jaktförordningen framgår att bestämmelsen tar sikte på att förhindra allvarlig skada *särskilt* på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom. Det betyder att även annan typ av skada kan omfattas även om det inte uttryckligen framgår av bestämmelsen.

Rena olägenheter samt skador som, enligt EU-kommissionens vägledning och utifrån dom i Kammarrätten, får anses vara en normal affärsrisk för verksamheten

bör inte omfattas av vad som är att betrakta som allvarlig skada.²⁴ Kammarrätten har slagit fast att som normal affärsrisk bör anses sådana skador som förekomsten av en viss art normalt leder till på en viss typ av verksamhet och som får anses ligga inom den nivå som den enskilde bör tåla.²⁵ Vad som är normal risk varierar beroende på vilken art och vilken verksamhet det är frågan om. För att skadan ska anses vara allvarlig bör den överstiga vad som kan anses normalt eller rimligt att tolerera. Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat att mera omfattande angrepp av järv på renhjordar eller angrepp under särskilt känsliga skeden som kalvmärkning kan utgöra allvarlig skada i jaktförordningens mening.²⁶

4.3.2 Sannolikhet för att allvarlig skada inträffar eller förvärras

Ett beslut om skydds jakt är framåtsyftande och bedömningen av om det finns en sannolikhet för allvarlig skada bör göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Det avgörande för om ett beslut om jakt kan fattas är om jakten kan förhindra allvarlig skada. För att skälet ska anses vara uppfyllt krävs att det är sannolikt att en allvarlig skada kommer att inträffa. I de fall skadan redan har nått en allvarlig nivå ska det också vara sannolikt att skadan förvärras ytterligare genom förnyade skador. De riktlinjer kring antal angrepp som redogörs för i avsnitt 4.4 kan vara till hjälp för att bedöma när det finns en sannolikhet för att ett nytt angrepp kan uppstå.

I de allra flesta fall kan det bli aktuellt med ett skydds jaktbeslut först efter att fler än ett angrepp har skett. Vanligen krävs fler angrepp för att kunna bedöma sannolikheten för ett nytt angrepp. Utöver detta ställs andra krav på ett beslut om skydds jakt, exempelvis att andra lämpliga lösningar än jakt har uttömts. Det kan innebära att åtgärder vidtas över tid och att det säkerställs att dessa inte fungerar för att minska skadorna. Detta kan leda till att ytterligare angrepp sker innan den beslutande myndigheten bedömer att andra lämpliga lösningar är uppfyllt.

Beroende på situationen kan det vara relevant att beakta följande faktorer inför ett beslut om skydds jakt:

- Omfattningen på redan uppkomna skador.
- Hur lång tid som skadorna har pågått.
- Tidsintervall mellan skadetillfällena.
- Tid till dess skadorna kan förväntas upphöra för säsongen.
- Samlad erfarenhet från tidigare säsonger.

Bedömningen av om det finns en risk för allvarlig skada bör göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Vid skador på hundar och tamdjur har kammarrätten uttalat att uppgifter om löshunds jaktens utbredning eller tätheten av besättningar med tamdjur i det aktuella

²⁴ Kommissionens vägledning 3.2.1 Punkt 3-23, samt Kammarrätten i Sundsvall mål nr 1935-22

²⁵ Kammarrätten i Sundsvall mål nr 1935-22

²⁶ Högsta förvaltningsdomstolen 2018 ref 7

området är av betydelse för frågan om risk för allvarlig skada. Det är generellt svårt att ta fram exakta siffror på löshunds jaktens utbredning och omfattning, men antalet angrepp kan användas som ett mått på löshunds jaktens utbredning i det aktuella området. Som framgår av avsnitt 4.4.2 ger två angrepp på hund utan skyddsväst ett mått på att löshunds jakten är relativt stor i området och att det finns en risk för fortsatt allvarlig skada.

4.3.3 Särskilt sårbara områden

Det kan inte uteslutas att allvarlig skada kan uppstå redan efter *ett* angrepp av varg och att ett beslut om skydds jakt skulle kunna fattas redan i detta skede, om omständigheterna i övrigt talar för en hög sannolikhet för ett nytt angrepp och möjligheterna att vidta förebyggande åtgärder är svårare att genomföra. Det rör sig då om särskilt sårbara områden med exempelvis hög täthet av fårbesättningar, i skärgårdar eller områden med fåbodbruk. En jämförelse kan göras med rennärningen där skydds jakt i vissa fall beviljas i ett tidigt skede, ibland innan ett angrepp har skett.²⁷

4.3.4 Förebyggande jakt innan allvarlig skada inträffat

Syftet med skälet är att förhindra skada och skydds jakt kan därför medges även om skadorna ännu inte har inträffat. Det vill säga i de fallen ett angrepp är nära förestående, men förutsättningarna i övrigt är sådana att det finns stor sannolikhet för att en allvarlig skada ska inträffa. I 23 b § jaktförordningen framgår:

”Om det finns förutsättningar enligt 23 a § får Naturvårdsverket efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada eller på eget initiativ besluta om skydds jakt efter björn, varg, järv, lo, säl eller örn. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, får beslut om skydds jakt fattas även om någon skada inte har inträffat.”

Ett beslut om skydds jakt innan någon skada har inträffat ställer höga krav på förutsättningarna att kunna förutse angrepp från rovdjur. Det bör vara fråga om en situation där det finns en samlad erfarenhet av att det uppstått en allvarlig skada i tidigare liknande situationer. Det kräver en noggrann bedömning och möjligheten till ett sådant beslut är därför begränsad. Ett exempel där förutsättningar för ett sådant beslut bör anses kunna föreligga är när björnar uppehåller sig i eller i nära anslutning till kalvningsområden för ren.²⁸

Vid beslut om skydds jakt i förebyggande syfte ska förutsättningarna om påverkan på artens bevarandestatus och avsaknad av andra lämpliga lösningar också vara uppfyllda på samma sätt som vid beslut efter att skador redan har inträffat. Möjligheterna att på andra sätt förebygga förväntade angrepp är därför en viktig del av bedömningen. I samtliga fall av förebyggande skydds jakt innan någon skada har inträffat ställs höga krav på beslutsunderlaget såväl vad gäller risken för allvarlig

²⁷ Förvaltningsrätten i Luleå mål nr 992-21

²⁸ Se exempelvis förvaltningsrätten i Luleå mål nr 992-21

skada som jaktens förmodade effekter i det enskilda fallet.²⁹ Vidare får jakten inte förvärra en eventuell ogynnsam bevarandestatus eller förhindra återställandet av en gynnsam bevarandestatus av den aktuella arten.³⁰

4.3.5 Att identifiera den skadegörande individen

Det bör i möjligaste mån utredas om redan inträffade angrepp gjorts av samma individ eller individer. Förebyggande jakt innan allvarlig skada uppstått, som inte är riktad mot specifika skadegörande individer, kan i vissa fall uppfylla kriterierna för skyddsjakt. Kammarrätten har uttalat att det inte kan uteslutas att effekten av att skjuta en individ i en vargflock där någon eller flera av dem orsakar skada kan medföra att risken för fortsatta skador undviks eller minskas.³¹ Det är dock lämpligt att jakten medges efter en individ i taget. Jakten bör om möjligt riktas mot den individ som mest sannolikt bedöms som skadegörande. Ett förfarande där beslut om skyddsjakt fattas efter en individ i taget förutsätter att beslut om skyddsjakt efter ytterligare en individ snabbt kan fattas om inte skadorna upphör. I de fall myndigheter bedömer att mer än en individ orsakar eller riskerar orsaka allvarlig skada bör skyddsjakt efter mer än en individ kunna beslutas.

4.4 Riktlinjer för beslut om skyddsjakt på varg, lo och björn efter angrepp på tamdjur och hund

Dessa riktlinjer ersätter de tumregler som 2006 togs fram av Viltskadecenter vid Sveriges lantbruksuniversitet. Viltskadecenters tumregler från 2006 avsåg vargar som är ”problemindivider” i meningen att de är mer benägna än genomsnittsvargen att angripa tamdjur eller hundar. Viltskadecenter har under 2023, vid framtagandet av uppdaterade riktlinjer, framfört att riktlinjer inte bör utgå från begreppet ”problemindivider” och synsättet att vissa vargar är mer benägna att angripa än andra. Det finns ingen data som stödjer antagandet att vissa individer eller familjegrupper skulle vara mer benägna än andra att angripa tamdjur och hundar. Att vissa vargar står för fler angrepp än genomsnittsvargen beror inte på att de som individer är mer benägna att angripa tamdjur och hundar, utan på att de etablerat eller befinner sig i ett område med särskilt hög täthet av fårbesättningar eller fler jakt dagar med löshund.

Begreppet ”problemindivid”, i den mening att en viss varg är mer benägen att angripa tamdjur en genomsnittsvargen, ska inte sammanblandas med en så kallad skadegörande individ. Den beslutande myndigheten bör, inför ett beslut om skyddsjakt, i möjligaste mån utreda om redan inträffade angrepp gjorts av samma individ eller individer. Trots att en varg inte är mer benägen att angripa tamdjur än en genomsnittsvarg kan det ändå vara en viss varg som orsakar skador i ett område. För att förhindra allvarlig skada bör därför jakten riktas mot denna individ.

²⁹ Kammarrätten i Sundsvall mål nr 2839-17

³⁰ C-342/05 punkt 29 och Högsta förvaltningsdomstolen 2018 ref 7

³¹ Kammarrätten i Sundsvall mål nr 1614-20/1671-20. Jfr C-342/05 punkt 42-43

Även om fler individer bedöms vara skadegörande inom ett område kan en bedömning om sannolikheten för ytterligare angrepp inom området göras genom en sammanslagning av de antal angrepp som skett.

Riktlinjerna för skyddsjakt efter olika typer av angrepp ska bidra till att förebygga allvarlig skada. De utgår därför från sannolikheten för att ett nytt angrepp kan ske. Sannolikheten för att ett angrepp följs av ett andra respektive tredje angrepp varierar mellan olika områden, vilket gör att vissa typer av områden kan ses som sårbara.

Med ”angrepp” avses av länsstyrelsen dokumenterade angrepp där tamdjur eller hund dödas, skadats eller saknas. Hundar bör även betraktas som angripna om ett rovdjur orsakat skador på en skyddsväst som hunden burit.

Riktlinjerna avser antalet angrepp inom ett visst område som motsvarar ett genomsnittligt revir/hemområde. För varg beräknas ett genomsnittligt revir sträcka sig 17 km från revirets centrum (916 km²). För lodjur bör samma dynamiska avståndskriterier som vid inventeringen användas. Länsstyrelsen kan ha kännedom om annan information än de genomsnitt som anges i avstånd oavsett art, vilket i så fall motiveras och används i beslutet.

Gällande upprepade angrepp, anges en tidsmässig avgränsning till 12-månadersperiod. Länsstyrelsen kan ha kännedom från området som gör det lämpligt att använda en annan tidsperiod för att bedöma risken för fortsatta skador.

Riktlinjerna för efter hur många angrepp av olika typ som skyddsjakt kan beviljas ska inte omsättas med automatik i länsstyrelsernas beslutsfattande. Beslut om skyddsjakt förutsätter att ett flertal andra aspekter och villkor är beaktade och uppfyllda.

4.4.1 Riktlinjer för skyddsjakt efter angrepp på tamdjur

- Skyddsjakt kan beviljas i det fall det under en 12-månadersperiod har dokumenterats två eller fler angrepp av björn, två eller fler angrepp av varg, alternativt två eller fler angrepp av lodjur på får eller get inom ett område motsvarande storleken på ett genomsnittligt revir eller hemområde. Ett angrepp av varg och ett angrepp av lodjur räcker således inte för att villkoret ska vara uppfyllt.
- Skyddsjakt kan beviljas i det fall det har skett ett angrepp av björn, varg eller lodjur på nöt eller häst.
- Skyddsjakt kan beviljas i det fall ett angrepp av björn, varg eller lodjur har skett innanför ett stängsel som uppfyller Viltskadecenters rekommendationer för rovdjursavvisande stängsel (RAS).

För att minska skador på tamdjur på ett effektivt sätt kan beslut om skyddsjakt i första hand riktas mot områden med höga tätheter av fårbesättningar. Användningen av rovdjursavvisande stängsel (RAS) kan fylla sitt syfte att

förhindra och minska antalet angrepp i alla delar av landet, men är generellt mer kostnadseffektivt i områden med fast förekomst av varg och låg täthet av fårbesättningar. Genom att rikta skydds jakterna till områden med hög täthet av fårbesättningar och RAS till områden med låg täthet av fårbesättningar samt fast förekomst av varg så kan dessa två förebyggande åtgärder komplettera varandra.

Bland de sårbara områdena kan vissa betraktas som *särskilt* sårbara. Inom geografiska områden med särskilt hänsynskrävande näringar, där förebyggande åtgärder är särskilt svåra att åstadkomma eller får begränsad effekt i förhållande till investerade resurser, bör risken för skador kunna sättas högre än i normalfallet. Ett sådant synsätt skulle innebära att skydds jakt skulle kunna medges mer generöst inom områden som bedöms *särskilt* sårbara, exempelvis med hög täthet av fårbesättningar, i skärgårdar eller områden med fåbodbruk, då risken för allvarlig skada är större när andra lämpliga lösningar saknas. En förutsättning för att kunna tillämpa en sådan differentierad bedömning bör vara att områden med fåbodbruk eller skärgårdar definieras, så att det blir tydligt inom vilka områden kriteriet andra lämpliga lösningar är svårare att uppfylla. Skärgårdsområden med bete bör avgränsas i berörda länsstyrelsernas förvaltningsplaner.

Vid angrepp på nöt och häst finns få lämpliga åtgärder för att förebygga ytterligare angrepp. Lapptyg, nattfällor eller nattintag är ofta rimliga förebyggande åtgärder vid angrepp på får eller get men betesmarkernas storlek gör det oftast orimligt att vidta samma åtgärder för nöt och häst. Bidrag till RAS prioriteras vanligtvis inte för nöt och häst. Därför har riktlinjernas nivå för när skydds jakt kan beviljas satts lägre för angrepp på nöt och häst än för angrepp på får eller get. Skydds jakt ska därmed kunna beviljas efter *ett* angrepp på nöt eller häst.

Riktlinjernas nivå för när skydds jakt kan beviljas efter angrepp som skett inom rovdjursavvisande stängsel har satts till *ett* angrepp. Alla typer av stängsel minskar risken för vargangrepp men Viltskadecenter har gjort bedömningen att ett rovdjursavvisande stängsel är bättre än övriga stängsel. Om stängslet godkänts av länsstyrelsen och det under besiktningen efter ett angrepp uppfyller kraven på ett rovdjursavvisande stängsel, bedömer Naturvårdsverket att brukaren gjort vad som krävs gällande förebyggande åtgärder och att det inte finns några andra lämpliga lösningar att tillgå.

4.4.2 Riktlinjer för skydds jakt efter angrepp på hund

- Skydds jakt kan beviljas i det fall det under en 12-månadersperiod har dokumenterats två eller fler angrepp av björn, varg eller lodjur på hund inom ett område motsvarande storleken på ett genomsnittligt revir eller hemområde.
- Skydds jakt kan beviljas i det fall ett angrepp av björn, varg, eller lodjur på hund bärande skyddsväst (med piggar eller liknande) har inträffat.
- Skydds jakt kan beviljas i det fall ett angrepp av björn, varg eller lodjur har skett på hund som förs i koppel.

- Skyddsjakt kan beviljas i det fall ett angrepp av björn, varg eller lodjur har skett på hund under uppsikt i en trädgård.
- Skyddsjakt kan beviljas i det fall ett angrepp av varg har skett på hund under pågående eftersök på trafikskadat vilt.

För att skyddsjakt ska kunna beviljas måste det först göras en bedömning om det finns en risk för fortsatt allvarlig skada och att det inte finns någon annan lämplig lösning. Att bevilja skyddsjakt efter endast ett angrepp på hund där inga förebyggande åtgärder har gjorts uppfyller således inte kraven i 23 a § jaktförordningen. Att använda skyddsväst på hund under jakt kan likställas med en förebyggande åtgärd och är i vissa fall även den enda tillämpbara. Naturvårdsverket anser därför att skyddsjakt bör kunna beviljas efter ett angrepp på hund med skyddsväst. En förutsättning är att skyddsvästen har en utformning och egenskaper som motsvarar de rekommendationer om hundvästar mot vargangrepp som Viltskadecenter vid SLU tillhandahåller.

Vid skador på hundar har kammarrätten uttalat att uppgifter om löshunds jaktens utbredning i det aktuella området är av betydelse vid bedömning av risk för allvarlig skada.³² Det är viktigt att inte låsa möjligheterna att fatta beslut om skyddsjakt i det enskilda fallet, när länsstyrelsen bedömer att kriterierna i 23 a § jaktförordningen är uppfyllda. Antalet jaktdagar i området kan därför tillsammans med andra förebyggande åtgärder så som användning av GPS, SMS-kedjor och avspärning samt befintlig kunskap om varg i området och historisk problembild, ligga till grund för ett beslut om skyddsjakt. Detta för att skyddsväst inte alltid är lämpligt att använda på alla hundar och vid alla jaktformer.

Riktlinjernas nivå för efter hur många angrepp på hund som skyddsjakt kan beviljas (två i normalfallet) är satt utifrån den statistik Viltskadecenter redovisat till Naturvårdsverket. Tre angrepp på hund i samma revir under samma jaktsäsong eller 12-månadersperiod förekom under perioden 2020–2022 i fyra revir per år i genomsnitt. Fler än tre angrepp på hund i samma revir är inget som förekommer ens var femte år.

Det är generellt svårt att ta fram exakta siffror på löshunds jaktens utbredning och omfattning, men antalet angrepp kan användas som ett mått på det i det aktuella området. Två angrepp på hund utan väst ger ett mått på att löshunds jakten är relativt stor i området och att det finns en risk för fortsatt allvarlig skada.

Eftersom sannolikheten för angrepp på hund inte är större i revir med angrepp på tamdjur och vice versa, håller riktlinjerna isär angrepp på tamdjur respektive angrepp på hund. En varg som har angripit får vid ett tillfälle har inte större sannolikhet att angripa hundar än en varg som inte har angripit får.

³² Kammarrätten i Sundsvall mål nr 1935-22

Skyddsjakt kan beviljas efter endast ett angrepp på hund i koppel och i de fall hunden befinner sig i en trädgård och hundägaren är i nära anslutning till hunden. I dessa situationer kan det bedömas som att djurägaren gjort vad som krävs gällande andra lämpliga lösningar. Rovdjuret kan även bedömas ha ett oönskat beteende då den angriper en hund som har en människa nära sig och ändå inte skrämts bort. Vad som ingår i begreppet trädgård bör vara en bedömning som länsstyrelsernas besiktningspersoner gör på plats. Skyddsjakt bör även beviljas efter ett angrepp på hund under pågående eftersök av trafikskadat vilt. Detta då det är av stor vikt att dessa eftersök fortsatt ska kunna utföras på ett effektivt och säkert sätt.

4.4.3 Riktlinjer för skyddsjakt på invandrad varg

- Skyddsjakt kan beviljas i det fall det under en 12-månadersperiod har dokumenterats fyra eller fler angrepp av invandrad varg på får eller get inom ett område motsvarande storleken på ett genomsnittligt revir eller hemområde.
- Skyddsjakt kan beviljas i det fall det under en 12-månadersperiod har dokumenterats två eller fler angrepp av invandrad varg på nöt eller häst inom ett område motsvarande storleken på ett genomsnittligt revir eller hemområde.
- Skyddsjakt kan beviljas i det fall det under en 12-månadersperiod har dokumenterats fyra eller fler angrepp av invandrad varg på hund inom ett område motsvarande storleken på ett genomsnittligt revir eller hemområde.
- Skyddsjakt kan beviljas i det fall det under en 12-månadersperiod har dokumenterats två angrepp av invandrad varg på hund bärande skyddsväst inom ett område motsvarande storleken på ett genomsnittligt revir eller hemområde.
- Skyddsjakt kan beviljas i det fall ett angrepp av invandrad varg har skett innanför ett stängsel som uppfyller Viltskadecenters rekommendationer för rovdjursavvisande stängsel (RAS).
- Skyddsjakt kan beviljas i det fall ett angrepp av invandrad varg har skett på hund som förs i koppel.
- Skyddsjakt kan beviljas i det fall ett angrepp av invandrad varg har skett på hund under uppsikt i en trädgård.
- Skyddsjakt kan beviljas i det fall ett angrepp av invandrad varg har skett på hund under pågående eftersök på trafikskadat vilt.

Med invandrad varg avses en individ med östligt ursprung som invandrat till Sverige eller Norge.

Att det tillförs genetisk variation och relativt obesläktade gener är en förutsättning för att upprätthålla en livskraftig vargstam i Sverige. Inför ett beslut om skyddsjakt ska länsstyrelsen göra en sammantagen bedömning av jaktens påverkan på stammen. Det gäller i synnerhet skyddsjakt på invandrad varg men också första generationens avkomma till invandrad varg. I vilken grad enskilda första

generationen avkommor påverkar stammens bevarandestatus beror på hur stort genetiskt avtryck den aktuella invandraren-och dess avkommor redan har eller förväntas ha i populationen. Om flera avkommor från en specifik invandrad varg redan har reproducerat sig under en viss tid, eller om det vid en aktuell tidpunkt finns flera avkommor från samma invandrade varg, kan det genetiska värdet vara något lägre. Ju färre avkommor som reproducerat sig eller finns i populationen av en specifik invandrad varg, desto högre blir avkommans genetiska värde. Naturvårdsverket bedömer mot bakgrund av detta att striktare kvantifierade riktlinjer bör begränsas till invandrade vargar och inte omfatta avkommor till invandrade vargar.

Ett annat rekvisit som ska vara uppfyllt innan ett beslut om skyddsjakt kan fattas är att avlivandet av vargindividen inte får försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus. Inför ett beslut om skyddsjakt på varg ska även en bedömning göras kring frågan om avlivandet av vargen står i proportion till den skada som uppstått eller som riskerar att uppstå.³³ Om en art har en liten population eller på annat sätt är sårbar, ställs högre krav på att avlivandet står i proportion till skadan än om arten är numerärt fler och mindre sårbar. Skyddsjakt på invandrad varg kan få en särskild påverkan på stammen i stort och behöver därför undvikas i möjligaste mån. I den mån beslut om skyddsjakt på sådan varg ska fattas får kravet på antal angrepp ställas högre. Naturvårdsverket anser därför att fler angrepp än normalfallet ska krävas innan skyddsjakt på en sådan varg kan övervägas och att de i riktlinjerna angivna antal angreppen enbart kan ses som ett tydliggörande kring att antal angrepp får ställas högre i dessa fall. Riktlinjerna blir därför i detta fall en kombination av sannolikhet för framtida angrepp och förtydligande kring kravet på att antal angrepp ska ställas högre. Den beslutande myndigheten behöver även vara medveten om att kraven på att finna andra lämpliga lösningar ställs högre när det handlar om en invandrad varg.

Grunden för bedömningen av ett vargrevirs betydelse för upprätthållande av gynnsam bevarandestatus bör i första hand vara de DNA-analyser som gjorts i samband med den senaste inventeringen. Länsstyrelserna bör som ett alternativ kunna göra en bedömning av vargindividens genetiska värde baserat på kännedom om invandrade vargar och närhet till kända revir.

4.5 För att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana växter eller djur

Vilka vilda djur, växter eller livsmiljöer som omfattas av 23 a § punkt 4 jaktförordningen är varken definierat i den svenska lagstiftningen eller i art- och habitatdirektivet. Enligt kommissionens vägledning bör, sårbara, sällsynta, hotade eller endemiska arter eller livsmiljöer (till exempel sådana som är listade i

³³ Jämför C 76/08 punkt 57 "det undantag som en medlemsstat har för avsikt att göra ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget".

bilagorna till direktivet) mer sannolikt vara berörda av detta undantag.³⁴ Det bör gälla som utgångspunkt när skydds jakt övervägs efter arter som är skyddade enligt de två naturvårdsdirektiven. I praktiken bör det handla om en avvägning mellan olika arters/livsmiljöer skyddsbehov. För att skydds jakt ska aktualiseras bör det vara frågan om en annan art/livsmiljö som är mer hotad i det aktuella området än den art som skulle vara föremål för skydds jakt. Skälet har exempelvis tillämpats vid skydds jakt på hybrid mellan varg och hund för att skydda den skandinaviska vargstammen.³⁵

Generellt bör följande gälla för avvägningen

- Behovet av skydd av den art respektive livsmiljö som hotas bör vägas mot behovet av skydd av den art som skydds jakten skulle riktas mot.
- Avvägningen bör framför allt ske utifrån hur bevarandestatusen för respektive art/livsmiljö påverkas på regional och nationell nivå.

4.6 Artens bevarandestatus

Enligt bestämmelserna i 23 a § jaktförordningen får skydds jakt inte medges om det försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Trots det kan skydds jakt medges om det har konstaterats att jakten inte kan förvärra en ogynnsam bevarandestatus eller förhindrar återställandet av en gynnsam bevarandestatus.³⁶ Begreppet ”gynnsam bevarandestatus” är varken definierat i jaktlagen eller i jaktförordningen. Definitionen, som återfinns i artikel 1 i art- och habitatdirektivet, är däremot införd i 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Samma definition bör användas för begreppet då det förekommer i jaktförordningen.

16 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

”Med bevarandestatus för en art avses summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer. En arts bevarandestatus anses gynnsam när

- 1. uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,*
- 2. artens naturliga eller hävdbetingade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och*
- 3. det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.”*

I bedömningen av skydds jakten inverkan på artens bevarandestatus bör populationens storlek, kvalitet och utbredningsområde beaktas. För de flesta

³⁴ Kommissionens vägledning 3.2.1 punkt 3-19 – 3.20

³⁵ Förvaltningsrätten i Luleå mål nr 647-18

³⁶ C-342/05 punkt 29 och Högsta förvaltningsdomstolen 2018 ref 7

däggdjursarter som skyddas av naturvårdsdirektiven finns referensvärden för populationen³⁷. Referensvärdena anger vilket antal som det minst ska finnas för att en gynnsam bevarandestatus har uppnåtts. Utöver populationens storlek är dess kvalitet viktig. Det kan röra genetisk status, köns- eller åldersfördelning. För de flesta däggdjursarter som är skyddade enligt naturvårdsdirektiven finns även referensvärden för utbredningsområdet³⁸. Referensvärdena anger vilken storlek utbredningsområdet behöver ha för att en gynnsam bevarandestatus ska ha uppnåtts. Om utbredningsområdet inte är gynnsamt, ska hänsyn tas till om artens utbredningsområde kan minska om skydds jakt medges.

EU-domstolen har förtydligat rättsläget i frågan om bedömningen av gynnsam bevarandestatus och då uttalat följande. ”Ett sådant undantag kan således inte beviljas utan att en bedömning har gjorts av bevarandestatusen hos bestånden av den berörda arten och den inverkan som det planerade undantaget kan ha på bevarandestatusen för den aktuella arten på lokal nivå och på riksomfattande nivå i medlemsstaten eller i förekommande fall på den berörda biogeografiska regionnivån”. En medlemsstat ska därmed enligt domstolen inte bara bedöma bevarandestatusen på nationell nivå utan måste även bedöma vilken inverkan ett undantag får på ett lokalt bestånd. Detta för att kunna bedöma vilken inverkan undantaget får på bevarandestatusen för hela det aktuella beståndet.³⁹

Av Kammarrätten i Sundsvalls dom från den 5 oktober 2020 i ett mål om skydds jakt på varg, mål nr 1614-20, framgår vikten av att den beslutande myndigheten redogör för sina överväganden kring vilka följder skydds jakten får på lokal nivå. Vid avsaknad av en sådan redogörelse kring jaktens påverkan lokalt menade domstolen att det inte gick att avgöra om jakten kan försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus.

Den beslutande myndigheten ska därför beakta, och i sitt beslut redogöra för, vilken inverkan skydds jakten får på ett lokalt bestånd för att kunna bedöma vilken inverkan jakten får för bevarandestatusen på nationell nivå. Det är möjligt att besluta om skydds jakt även om arten inte har gynnsam bevarandestatus, om det har konstaterats att jakten inte kan förvärra en ogynnsam bevarandestatus eller förhindrar återställandet av en gynnsam bevarandestatus.⁴⁰⁴¹ Inför ett beslut om skydds jakt ska länsstyrelsen göra en sammantagen bedömning av jaktens påverkan på stammen utifrån nationellt referensvärde, miniminivåer på förvaltningsområdesnivå och i förekommande fall på länsnivå och fastställda inventeringsresultat. En redogörelse för hur man gjort bedömningen ska finnas med i beslutet.

³⁷ Sveriges arter och naturtyper i EU:s art och habitatdirektiv, ArtDatabanken 2019.

³⁸ Sveriges arter och naturtyper i EU:s art och habitatdirektiv, ArtDatabanken 2019.

³⁹ C-674/17 punkt 59

⁴⁰ C-342/05 punkt 29 och Högsta förvaltningsdomstolen 2018 ref 7

⁴¹ Jmf C-674/17 punkt 66

Skyddsjakt på vargar vars gener bedöms viktiga för vargstammens bevarandestatus kan få en särskild påverkan på stammen i stort. Det är därför viktigt att den beslutande myndigheten i beredningen av skyddsjakt hämtar in kunskap om genetiskt ursprung för aktuella vargar om det går.

Den beslutande myndigheten behöver även vara medveten om att kraven på att finna andra lämpliga lösningar ställs mycket högre när den skadegörande individen anses genetiskt viktig för vargstammen.

Möjligheten för den svenska vargstammen att nå eller upprätthålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt är samtidigt inte beroende av varje enskild invandrad varg eller annan varg vars gener bedöms viktiga för vargstammens bevarandestatus.⁴² Skyddsjakt kan således även vara möjlig på en sådan individ om man har uttömt alla andra lämpliga lösningar med beaktande av att fler lösningar anses lämpliga än i normalfallet.

Kammarrätten har uttalat att det i en akut situation inte kan krävas att länsstyrelsen ska skaffa sig kännedom om en viss individs genetiska sammansättning som en förutsättning för skyddsjakt. Då det föreligger gynnsam bevarandestatus avseende varg måste det därför anses godtagbart att kortfattat redovisa att jakten inte försvårar upprätthållandet av sådan.⁴³

Hur omfattande resonemang om det lokala beståndet och gynnsam bevarandestatus som krävs i ett beslut om jakt bör kunna variera beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, t.ex. antal individer och genetiskt ursprung.

4.7 Annan lämplig lösning

Annan lämplig lösning bör definieras som en annan åtgärd än skyddsjakt som löser det problem som kvalificerar som skäl enligt 23 a § jaktförordningen, till exempel att förhindra allvarlig skada. Det kan också handla om en kombination av åtgärder som löser problemet. Skyddsjakt är ett sista alternativ när alla andra rimliga alternativ har prövats eller uteslutits. Möjligheten att vidta åtgärder kan se olika ut beroende på den verksamhet som bedrivs och påverkar då vad som får anses utgöra en annan lämplig lösning. Vid fåbodbruk har exempelvis stängsling inte ansetts utgöra en annan lämplig lösning då ett aktivt fåbodbruk förutsätter att djuren ska kunna beta fritt.⁴⁴ Även rennäringen får anses ha sådana särskilda förutsättningar att andra lämpliga lösningar än jakt för att förhindra allvarlig skada kan vara svårare att hitta.⁴⁵

⁴² Jmf Kammarrätten i Stockholm, mål nr 3854-13

⁴³ Kammarrätten i Sundsvall mål nr 2103-16

⁴⁴ Kammarrätten i Sundsvall mål nr 2103-16

⁴⁵ Högsta förvaltningsdomstolen 2018 ref 7.

Bedömningen av om det finns någon annan lämplig lösning måste utgå från de faktiska omständigheterna vid tiden för beslutet. Det kan alltså inte vägas in att det eventuellt hade kunnat vara lämpligt att agera på ett annat sätt i ett tidigare skede.⁴⁶

En annan lämplig lösning innebär inte nödvändigtvis att det inte längre föreligger någon risk för skada. Däremot bör det inte längre vara sannolikt att en allvarlig skada kommer att inträffa.

I bedömningen av om åtgärden är lämplig bör även andra aspekter vägas in. Bedömningen bör ske genom en sammanvägning av följande:

- Åtgärdens förväntade effekt.
- Tiden för att genomföra åtgärden.
- Kostnad och resursåtgång för att genomföra åtgärden.
- Eventuella negativa effekter av åtgärden.

Åtgärdens förväntade effekt

Viltskadecenters bedömningar och studier bör ligga till grund för om åtgärden kan förväntas ha tillräcklig effekt. Viltskadecenters information och råd om olika skadeförebyggande åtgärder finns tillgängligt på webben.⁴⁷

I de fall det handlar om skador som årligen upprepas bör erfarenheter från tidigare år också ligga till grund för bedömningen. I normalfallet bör det inte krävas att åtgärder som tidigare år visat sig vara verkningslösa under samma eller liknande förutsättningar återigen ska prövas för att skyddsjakt ska medges.

Tiden för att genomföra åtgärden

En åtgärd som inte kan genomföras i sådan tid att det kan förebygga problemet, till exempel en allvarlig skada, bör inte på kort sikt ses som en annan lämplig lösning.⁴⁸ Genomförda förebyggande åtgärder i områden med stor sannolikhet för allvarlig skada bör öka flexibiliteten i bedömningen. Det vill säga om den som ansöker om skyddsjakt har vidtagit förebyggande åtgärder inom rimliga gränser så har det gjorts mer sannolikt att det saknas en annan lämplig lösning. Därmed kan utrymmet för skyddsjakt öka. Om man inte vidtagit förebyggande åtgärder i områden med stor sannolikhet för allvarlig skada bör utrymmet vara mer begränsat. Exempelvis bör åtgärder såsom stängsling för att förebygga rovdjursangrepp öka flexibiliteten för att medge jakt till skillnad från om man inte har stängslat.

Kostnad och resursåtgång för att genomföra åtgärden

Kostnadsuppskattningen av åtgärden bör innefatta såväl merkostnader för material som merkostnader för till exempel underhåll och merarbete. Kostnader för åtgärder som skulle ha vidtagits oberoende av risken för skada bör inte räknas in.

⁴⁶ Kammarrätten i Stockholm, mål nr 3854-13

⁴⁷ www.slu.se/viltskadecenter

⁴⁸ Kammarrätten i Sundsvall mål nr 2103-16

Kostnaden bör kopplas till effektiviteten, det vill säga en högre kostnad bör vara rimlig ju mer effektiv åtgärden är. Rovdjursavvisande stängsel för att förhindra allvarlig skada på hägnade tamdjur är effektiva och trots kostnaden rimliga åtgärder i områden med stor sannolikhet för skador. Bidrag till rovdjursavvisande stängsel⁴⁹ och vilka olika varianter av stängsel som är aktuella finns det mer information om på Viltskadecenters webbplats⁵⁰. En åtgärd som är förhållandevis billig kan vara en annan lämplig lösning trots att den inte är lika effektiv.

Eventuella negativa effekter av åtgärden

Ett exempel på negativa effekter av åtgärden som bör beaktas är risken för att problemet flyttas till en närliggande verksamhet eller område. Skrämsel eller spridning av sjukdomar kan vara sådana exempel.

Invandrad varg och första generationens avkommor till invandrad varg

Invandrad varg och första generationens avkommor till invandrade vargar är en förutsättning för att upprätthålla en livskraftig vargstam i Skandinavien. Som framgår av avsnitt 4.5 kan skydds jakt även vara möjlig på individer vars gener bedöms viktiga för vargstammen om alla lämpliga lösningar är uttömda, med beaktande att kraven på att finna andra lämpliga lösningar ställs mycket högre än inför ett beslut på en individ vars gener inte bedöms lika viktiga. Det högre kravet kring andra lämpliga lösningar följer av den så kallade proportionalitetsprincipen och en uttolkning av begreppet ”lämpliga”.

Andra lämpliga lösningar som behöver övervägas kan variera mellan renbetesområdet och övriga områden.

Inom renbetesområdet kan insatser riktade mot vargen vara att stöta och skrämman den från skadeområdet. Utöver det kan exempelvis inhägnad och utfodring av renar, flytt av renar samt bevakning vara andra lämpliga lösningar som kan komma i fråga. I vissa lägen kan även flytt av en vars gener bedöms viktiga för vargstammens bevarandestatus vara en annan lämplig lösning.

Utanför renbetesområdet kan sådana andra lämpliga lösningar som det ställs högre krav på exempelvis vara att betesdjuren tas in nattetid, flyttas till nattfålla eller om möjligt till en hage med rovdjursavvisande stängsel. Även skrämsel, uppsättning av lapptyg och information till djurägare i skadedrabbat område är åtgärder som bör vidtas som en del av andra lämpliga lösningar.

4.7.1 Akuta åtgärder

Efter ett rovdjursangrepp är risken stor för ytterligare angrepp de närmast följande dagarna och veckorna. Akuta åtgärder⁵¹ används där ett angrepp har skett för att

⁴⁹ Söks hos länsstyrelsen där stängslet ska sättas upp, www.lansstyrelsen.se

⁵⁰ www.slu.se/viltskadecenter

⁵¹ Besiktning av rovdjursangripna tamdjur, Viltskadecenter 2008

minska risken för ytterligare angrepp på kort sikt. Det kan exempelvis handla om ökad bevakning, skrämrelåtgärder, nattfällor för tamdjur eller tillfälliga stängsel.

4.7.2 Skrämrelåtgärder

Av 5 § jaktlagen framgår att viltet varken får ofredas eller förföljas annat än vid jakt. För att förebygga skador av vilt kan det vara lämpligt att vidta olika åtgärder för att skrämja viltet. Samma paragraf innehåller därför en undantagsregel som innebär att lämpliga åtgärder får vidtas av markinnehavaren i syfte att motverka skador av vilt, om sådana skador inte kan motverkas på annat tillfredsställande sätt. Som markinnehavare bör avses t.ex. markägare och arrendatorer. Det bör inte ge andra än markinnehavaren rätt att ofreda viltet annat än i de fall som anges i 28 § jaktförordningen. Enligt 28 § jaktförordningen får åtgärder vidtas för att skrämja bort ett rovdjur om det angriper tamdjur eller om det finns skäl原因 att befara ett sådant angrepp. Åtgärder enligt 28 § samma förordning får även, vad gäller att förhindra angrepp på ren, vidtas inom nationalparker.

Sporadiska störningar som inte får några sannolika negativa följder för det enskilda djuret eller den lokala populationen, t.ex. när ett rovdjur skräms iväg från en fårhage eller en tomt, betraktas inte som en störning som står i konflikt med artikel 12 i art- och habitatdirektivet.⁵²

Skrämrelåtgärder bör enbart genomföras i anslutning till den egendom som riskerar att skadas och får endast riktas mot det vilt som kan tänkas orsaka skada.

Åtgärderna får inte medföra störningar för viltet utöver vad som krävs för att motverka skadan.⁵³ Skrämselförsök kan vara svåra att utföra på ett adekvat sätt och beroende på skrämrelåtgärd bör riskerna vägas mot sannolikheten att få den förväntade effekten. Exempel på skrämrelåtgärder och dess effekter tas upp i Viltskadecenters rapport Nära vargar.⁵⁴

⁵² Kommissionens vägledning 2.3.2 a punkt 2-40

⁵³ Störning av arter som i bilaga 1 till artskyddsförordningen är markerade med N eller n (kräver noggrant skydd) får inte påverka artens bevarandestatus negativt. En sådan påverkan bedöms inte ske om viltet endast skräms bort från egendom som riskerar att skadas. Se vidare Naturvårdsverkets Handbok för artskydds förordningen Del 1, handbok 2009:2, sid. 23.

⁵⁴ Viltskadecenter, Nära vargar, 2016, s. 14.

5 Innehåll i beslut

Utöver en redogörelse för hur villkoren enligt 23 a § jaktförordningen är uppfyllda ska ett beslut om skyddsjakt innehålla uppgifter och villkor enligt 9 b § jaktförordningen. Om det bedöms nödvändigt bör beslutet även innehålla undantag från förbud mot användning av vissa jaktmedel, motorfordon etc.

5.1 Innehåll i beslut enligt 9 b § jaktförordningen

Vad beslut om skyddsjakt enligt 23 b och 29 §§ jaktförordningen ska innehålla framgår av 9 b § jaktförordningen.

9 b § jaktförordningen

"I föreskrifter eller beslut som avses i 11, 14 och 15 §§, 20 § 2 samt 21, 23 a, 23 d, 24, 24 c, 29 och 31 §§ ska det anges

- 1. vilka arter som berörs och antalet djur som får fällas,*
- 2. vilka medel och metoder som får användas,*
- 3. vilken tid och vilket område som avses,*
- 4. de villkor som i övrigt behövs för att så långt möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd, och*
- 5. den kontroll som kommer att ske*

*...
..."*

5.1.1 Punkt 1 – vilka arter som berörs och antalet djur som får fällas

Antalet djur som får fällas begränsas till vad som krävs för att lösa problemet. Hänsyn bör tas till risken för förväxling med andra individer. Det bör i möjligaste mån utredas om redan inträffade angrepp gjorts av samma individ eller individer. I de fall angreppen har skett utanför ett känt hemområde/revir för den aktuella arten bör angreppen ha skett inom en kort tidsperiod.

Att det inte är exakt klarlagt vilken individ i exempelvis en familjegrupp av varg som orsakat allvarliga skador på tamdjur bör inte innebära något hinder för att medge skyddsjakt. Ett förfarande där beslut om skyddsjakt fattas efter en individ i taget förutsätter att beslut om skyddsjakt efter ytterligare en individ snabbt kan fattas om inte skadorna upphör. I de fall myndigheten bedömer att mer än en individ orsakar eller riskerar orsaka allvarlig skada bör beslut om skyddsjakt efter mer än en individ kunna fattas.

5.1.2 Punkt 2 – vilka medel och metoder som får användas

De medel och metoder som får användas vid jakten väljs utifrån att problemet ska lösas effektivt. Det innebär att undantag medges från förbud att använda vissa hjälpmedel eller att jaga under vissa tider av dygnet (se kapitel 6).

5.1.3. Punkt 3 – vilken tid och vilket område som avses

Vid jakt efter arter som kan röra sig över stora områden bör jakttiden begränsas i syfte att säkerställa att rätt individ fålls. Jakttiden kan förlängas i det fall skadorna fortsätter, eller förväntas fortsätta, och individen är kvar i området vid jakttidens slut. Området bör vara tillräckligt stort för att möjliggöra en effektiv jakt. Gränserna för ett jaktområde bör vara lättavlästa i terrängen och på kartan (exempelvis vägar, vattendrag och kraftledning).

5.1.4 Punkt 4 – de villkor som i övrigt behövs för att så långt möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd

Med inverkan på artens bestånd bör avses såväl inverkan på artens bevarandestatus som stammens produktivitet. Villkoren bör därför syfta till att skyddsjakts inverkan på såväl stammens bevarandestatus som produktivitet och kvalitet minimeras.

5.1.5 Punkt 5 – den kontroll som kommer att ske

Länsstyrelsens kontroll av skyddsjakten syftar till att följa upp att beslutet följts och att utvärdera effekterna. Kontrollen kan ske genom att personal närvarar vid jakten eller att en rapport om jaktens utfall lämnas in till länsstyrelsen.

5.1.6 Övrigt innehåll i beslut

I fråga om arter som är strikt skyddade enligt art- och habitatdirektivet bör beslutet innehålla alla uppgifter som krävs för rapportering i HABIDES⁵⁵ enligt artikel 16.3 i direktivet. Medlemsstaterna skall vartannat år skicka en rapport till kommissionen med den utformning som fastställs av kommittén om de undantag som gjorts i enlighet med punkt 15. HABIDES-rapporteringen sker nationellt via Naturvårdsverket och bygger på länsstyrelsernas inrapporterade underlag.

Beslutet bör även innehålla upplysningar om annan lagstiftning, exempelvis krav på märkning, björn, varg och lodjur omfattas av CITES⁵⁶-bestämmelserna. Vid eventuell handel med björn, varg och lodjur krävs CITES-intyg, vilket hanteras av Jordbruksverket.

Fällt djur besiktas av länsstyrelsens utsedda besiktningsperson samt chipmärks och registreras i (Rovbase⁵⁷).

Enligt 59 § jaktförordningen får Polismyndigheten, länsstyrelsen och Naturvårdsverket förordna att beslut enligt jaktförordningen ska gälla utan hinder av att det har överklagats, så kallat verkställighetsförordnande.

⁵⁵ www.naturvardsverket.se

⁵⁶ [Jordbruksverkets hemsida](http://Jordbruksverkets.hemsida)

⁵⁷ www.rovbase.se

6 Undantag från andra bestämmelser

För att skyddsjakten ska kunna ske effektivt kan det vara nödvändigt att undantag medges från vissa bestämmelser i jaktlagen och jaktförordningen. Naturvårdsverket och länsstyrelsen får bevilja undantag enligt vad som framgår av nedanstående tabell.

Undantag från	Undantag med stöd av
Bestämmelserna i 9 § jaktförordningen om att jakt efter vissa arter endast får ske under viss tid av dygnet	9 § jaktförordningen
Förbudet mot att använda belysning vid jakt utöver vad som är tillåtet enligt 14 § jaktförordningen	15 a § jaktförordningen
Bestämmelserna om tillsyn över hundar i 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter	18 § jaktförordningen
Förbudet i 31 § jaktlagen om att jakt inte får ske från motordrivna fortskaffningsmedel och att motordrivna anordningar inte får användas för att söka efter, spåra, förfölja eller genskjuta vilt, för att hindra vilt att undkomma eller för att avleda viltets uppmärksamhet från den som jagar	21 och 24 d §§ jaktförordningen
Förbudet enligt 22 § jaktförordningen mot att medföra skjutvapen vid färd med motordrivet fordon i terräng, om det behövs för renskötseln eller om det annars finns särskilda skäl	23 § jaktförordningen
Bestämmelser om att det bland annat följer av jakträtten att det är förbjudet att jaga på annans mark	24 d § jaktförordningen
Naturvårdsverket får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om användning av andra jaktmedel än vad som följer av jaktförordningen	15 § jaktförordningen
Naturvårdsverket får meddela föreskrifter eller i det enskilda fallet besluta om undantag från kravet i 12 a § jaktförordningen att fångat vilt omedelbart ska avlivas eller återges friheten	15 § jaktförordningen
Naturvårdsverket får i det enskilda fallet besluta om undantag från kravet i 11 § jaktförordningen att fångstredskap ska vara av godkänd typ. Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om de fall då sådana undantag får beviljas	15 § jaktförordningen
Naturvårdsverket eller, om beslutet fattas av länsstyrelsen, länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta om undantag från förbudet enligt 10 § andra stycket jaktförordningen att använda halvautomatiska vapen med magasinkapacitet som överstiger två patroner, om det är fråga om skyddsjakt eller licensjakt efter björn	15 a § jaktförordningen
Naturvårdsverket får utöver vad som anges i 15 § och 15 a § andra stycket jaktförordningen i det	15 b § jaktförordningen

enskilda fallet besluta om undantag från förbudet i 10 § andra stycket jaktförordningen att använda vissa jaktmedel och metoder

I fråga om jakt efter björn får beslut enligt 15 a § andra stycket jaktförordningen meddelas endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. upprätthållandet av en gynnsam

bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde inte försvåras, och

3. undantaget är lämpligt med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt tillämpas selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden

15 e § jaktförordningen

Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skydds jakt på stora rovdjur

Reviderade maj 2024

Det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken är att varg, björn, järv, lodjur och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.

Naturvårdsverkets riktlinjer har till syfte att vara ett stöd för länsstyrelsernas handläggning av ansökningar om skydds jakt på stora rovdjur. Riktlinjerna behandlar skydds jakt enligt 23 a och 23 b §§ jaktförordningen (1987:905). Skydds jakt används i första hand för att begränsa lokala, akuta skador och skador från enskilda djur. Handläggningen av ärenden om skydds jakt behöver, oavsett omständigheter, präglas av skyndsamhet, saklighet och tydlighet.

Naturvårdsverket riktlinjer uppdaterades i maj 2024 på uppdrag av regeringen. De uppdaterade riktlinjerna bygger på ny kunskap och nya behov i rovdjursförvaltningen och ersätter de tumregler för beslut om skydds jakt som togs fram 2006 av Viltskadecenter vid Sveriges lantbruksuniversitet.